

Uttalande från Nordiska språkmötet/ Nordmålforum 2007 om namnvård och språkpolitik

Den 7–9 september samlades ett sjuttioal nordiska språkvårdare, experter på namnjuridik och namnforskare till ett möte i Uppsala under rubriken ”Namn, namnvård och språkpolitik i ett mångspråkigt Norden i dag”. Ansvarig för mötet var Nordens språkråd, Nordiska Ministerrådets rådgivande grupp i språkfrågor.

På mötet diskuterades ortnamn och personnamn och de uppgifter nordisk namnvård står inför. Som ett svar på globalisering och internationalisering håller flertalet nordiska länder på att utveckla en ny språkpolitik. De nordiska utbildningsministrarna antog också hösten 2006 en deklaration om en nordisk språkpolitik.

Vården av personnamn och ortnamn är en central del av denna språkpolitik. I människors liv skapar namnen identitet, sammanhang och djupare förståelse för historia och samtid. Namnskicket i dag måste både återspegla ett långt historiskt arv och ge utrymme för de många olika språk och kulturer som människorna i Norden numera bär med sig.

Nordens länder har alla sina särdrag i namnskicket, och namnvården i de nordiska länderna arbetar efter delvis olika principer. Det är en del av skilda nationella kulturarv och behöver inte ifrågasättas. Men i samtliga nordiska länder är de språkpolitiska utmaningarna för namnvården betydande. Det är till exempel inte alltid en enkel uppgift att balansera en tydlig förankring i nationella kulturarv, ökat utrymme för utomnordisk personnamnstradition, stor personlig frihet och ökad nordisk samordning.

Behovet av ökat nordiskt samarbete i namnfrågor är därför starkt på många områden. På mötet i Uppsala uttryckte många deltagare en samsyn kring följande utgångspunkter:

Namnvrården måste präglas av respekt för namnskicket som centralt kulturarv

Nya ortnamn och nya kategorier av ortnamn växer fram som en följd av förvaltningsreformer. De bör ansluta till vedertagna mönster för geografiska namn. De språkliga beståndsdelarna bör i huvudsak hämtas från landets nationalspråk eller officiella minoritetsspråk. Stavningen bör som huvudregel överensstämma med rådande regler i respektive språk, inte anpassas till äldre språkhistoriska skeden eller ortografisk praxis i utomnordiska internationella språk. Dubbelnamn, som förekommit t.ex. vid kommunsammanslagningar, bör helst undvikas i de nordiska länder där detta ortnamnsskick saknar historisk förankring.

Namnskicket måste ge utrymme för språkliga minoriteter och den faktiska mångspråkigheten i Norden

I Norden finns sex språk som är både kompletta och samhällsbärande: danska, finska, färöiska, isländska, norska och svenska. Också samiska, som har minoritetsspråksställning i Finland, Norge och Sverige, och grönländska kan betraktas som samhällsbärande. Ytterligare ett antal språk har i ett eller flera nordiska länder minoritetsspråksställning: kvänska, meänkieli, romani, jiddisch, tyska. Inom respektive förvaltningsområden måste de officiella minoritetsspråkens namn användas så långt möjligt på skyltar och kartor och vid annan utmärkning. Personnamnslagstiftningen måste ta hänsyn till särskilda namntraditioner inom t.ex. samiska eller romska folkgrupper.

Ett stort antal nordbor har numera utomnordiska modersmål och kan bära upp ett personnamnsskick som har en annan historisk förankring än det nordiska. Personnamnslagstiftningen måste anpassas till detta mer mångskiftande namnbruk – det behöver självklart inte betyda en total frihet, exempelvis för personnamn som inte har förankring i någon språklig kultur.

Instanser som beslutar om namn måste ha ett nära samarbete med namnvårdsexperter och också ett nära nordiskt samarbete

Vilka instanser som officiellt fastställer namn varierar mellan de nordiska länderna. Det behöver inte var något hinder för ett nordiskt samarbete. Däremot är det önskvärt att det inom varje land råder god samordning och finns tydliga principer och beslutsordningar. Exempelvis vore det för förnamnens del önskvärt med ett centralt organ i varje land som kan tolka lagen och garantera att den tillämpas lika. Annars kan olika administrativa organ inom olika delar av landet utveckla

olika praxis. Det blir besvärligt att upprätthålla kontakter och erfarenhetsutbyte mellan de nordiska grannländerna om det är oklart vilka instanser som faktiskt har bestämmanderätten över namnskicket. Vidare måste namnvårdare och namnexperter ha ordentliga möjligheter att delta i besluten. Också det är en förutsättning för vidgat nordiskt samarbete.

På en del specifika punkter kan nationell namnlagstiftning behöva ses över i syfte att stärka den nordiska samhörigheten. Man kan t.ex. fråga sig i vilken utsträckning svensk personnamnslagstiftning ger utrymme för danskt namnskick med två efternamn eller isländskt namnskick med förnamnet som huvudnamn.

Statement made by the Nordic Objectives Forum 2007 on Name Planning and Language Policy (summary)

On 7-9 September 2007 some 70 language planners, experts in law and onomastics, and onomastics researchers from the Nordic countries gathered in Uppsala to discuss the topic "Names, Name Planning and Language Policy in the Multilingual Nordic Region of Today". The forum was organised by the Nordic Language Council, the advisory committee on language policy issues appointed by the Nordic Council of Ministers.

At the forum, the participants discussed place-names, personal names and the tasks facing Nordic name planners. In the wake of globalisation and internationalisation, many Nordic countries are developing new language policies. The Nordic Ministers of Education also adopted a Declaration on a Nordic Language Policy in the autumn of 2006.

Language planning focusing on personal names and place-names is an integral part of this language policy. Names form our identity and create cohesion, and give us a deeper understanding of our history and of contemporary society. Current naming practices must reflect our long historical heritage, but must also allow space for the many languages and cultures that reside in the people living in the Nordic region today.

There are unique characteristic features in the naming practices of all Nordic countries, and their name planning efforts are organised according to slightly varying principles. Naming practices are part of the national cultural heritage and do not need to be called in question. Nevertheless, name planners in all Nordic countries face substantial challenges regarding language policies. For instance, it is no easy task to keep naming practices clearly rooted in the national cultural heritage while taking into account the personal name traditions from outside the

Nordic region, and still safeguard the freedom of the individual and promote coordinated naming practices in the Nordic region.

For these reasons, Nordic cooperation in many fields is called for. At the Nordic Objectives Forum in Uppsala, many participants agreed on the following starting points for future cooperation:

- Name planning efforts must respect naming practices as an integral part of our cultural heritage
- Naming practices must take into account the linguistic minorities and the *de facto* multilingualism in the Nordic countries
- Authorities that decide on naming issues must cooperate closely with name planning experts as well as with the corresponding institutions in other Nordic countries.